

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Kult Miłosierdzia Bożego w Kościele Rzymskokatolickim i Kościele Polskokatolickim w Polsce. Studium liturgiczno-porównawcze

Celem rozprawy jest ukazanie Kultu Miłosierdzia Bożego w liturgii Kościoła Rzymskokatolickiego i Polskokatolickiego oraz w jaki sposób Boże Miłosierdzie jest czczone w liturgii Kościoła Rzymskokatolickiego i Kościoła Polskokatolickiego?

Kult Bożego Miłosierdzia stanowi jedną z najbardziej rozwijających się form kult religijnego nie tylko w Kościele Rzymskokatolickim, ale również w innych kościołach katolickich. Bez wątpienia jego rozwój można wiązać z faktem, że człowiek współczesny na nowo stara się rozpoznać kim jest dla niego Bóg. Tym przymiotem, którego człowiek szczególnie pragnie jest Miłosierdzie. W ostatni czasie teologia miłosierdzia Bożego przeżywa okres wyjątkowego rozkwitu. Przyczyniło się do tego, nie tylko nauczanie ostatnich papieży czy wyniesienie na ołtarze polskiej zakonnicy siostry Faustyny Kowalskiej.

Miłosierdzie Boże to znak, który wciąż czeka na swoje odkrycie. Miejscem, gdzie najpełniej człowiek może doświadczyć Bożego miłosierdzia jest wspólnota Kościoła, w którym Zmartwychwstały Chrystus udziela Bożej łaski poprzez sakramenty. To właśnie w liturgii miłosierdzie objawia swoje oblicze, piękno, dobroć oraz rzeczywistość, którą wyraża, ponieważ w niej pojmuje się prawdziwą głębię miłosierdzia jako istotę Trójcy Świętej. Pierwszym i zasadniczym bowiem kultem Kościoła jest kult liturgiczny, i to z niego biorą swój początek wszelkie inne formy pobożności chrześcijańskiej.

Kult Miłosierdzia Bożego istnieje od samego początku dziejów świata. Rozwijający się w naszych czasach kult Miłosierdzia Bożego jest przejawem i ożywieniem w Kościele świadomości, że doświadczenie tego Bożego przymiotu jest istotnym elementem życia chrześcijańskiego. Dlatego potrzebna jest nieustanna refleksja nad tą tajemnicą Boga w różnych jej wymiarach, także w wymiarze liturgicznym. Miłosierdzie Boże ma bowiem wyraźny wymiar liturgiczny. Uprzywilejowanym bowiem miejscem Jego doświadczenia są sakramenty, zwłaszcza ten Najświętszy - Eucharystia. Przyjmując Ciało i Krew Pańską, człowiek wierzący bowiem zobowiązuje się do miłości i miłosierdzia względem drugiego człowieka, w ten sposób naśladowując miłosiernego Boga. Jest to szczególny rodzaj anamnezy, czyli kult Miłosierdzia Bożego, ciągle aktualizujące

się celebrowanie wielkich dzieł Boga, które Bóg uczynił dla człowieka, a co człowiek winien naśladować.

Niniejsza rozprawa stanowi próbę syntetycznego ujęcia kultu Miłosierdzia Bożego w Polsce na przykładzie Kościoła Polskokatolickiego i Kościoła Rzymskokatolickiego, opartego na analizie tekstów ksiąg liturgicznych i „Dzienniczka” św. siostry Faustyny Kowalskiej. Orędzie o Bogu bogatym w miłosierdzie skierowane jest do każdego człowieka, niezależnie od jego przynależności konfesyjnej. Autorowi rozprawy chodzi o ukazanie, że zarówno Kościół Rzymskokatolicki oraz Kościół Polskokatolicki sprawując obrzędy liturgiczne, w odmawianych podczas nich modlitwach, odwołują się do Miłosierdzia Bożego i praktykują kult Miłosierdzia Bożego, który znajduje swoje dopełnienie poza liturgią, zwłaszcza w formach zaproponowanych przez św. s. Faustynę Kowalską.

Podstawowymi źródłami rozwiązania celów rozprawy są przede wszystkim księgi liturgiczne stosowane w liturgii Kościoła Rzymskokatolickiego oraz Kościoła Polskokatolickiego, a więc Mszał Rzymski, Liturgia Mszy Świętej Kościoła Polskokatolickiego, Rytuał, Liturgia Godzin, czy Obrzędy sakramentów i sakramentaliów. Analizie zostały poddane teksty liturgiczne, zwłaszcza formularze mszalne.

Rozprawa została podzielona na trzy rozdziały. W pierwszym rozdziale zostały przedstawione biblijno-teologiczne podstawy kultu Miłosierdzia Bożego, jego historyczny rozwój w Polsce oraz idea Miłosierdzia Bożego obecna w Kościele Polskokatolickim, który jest członkiem Unii Utrechckiej Kościołów starokatolickich. Drugi, zasadniczy, rozdział stanowi ujęcie kultu Miłosierdzia Bożego w tekstach liturgicznych zamieszczonych w księgach liturgicznych obu Kościołów. W każdym z trzech paragrafów dokonana została analiza tekstów liturgicznych, w których znajdują się formuły odnoszące się do Miłosierdzia Bożego. Trzeci rozdział rozprawy podejmuje zagadnienie pozaliturgicznych form kultu Miłosierdzia Bożego w oparciu o „Dzienniczek” św. siostry Faustyny, a następnie i ich recepcja w życiu duszpasterskim obydwóch wspólnot, zwłaszcza w aspekcie praktycznym.

Retaj Paweł

SUMMARY

mgr Paweł Rataj

The cult of Divine Mercy in the Roman Catholic Church and the Polish Catholic Church in Poland. Liturgical-comparative study

The purpose of the hearing is to show the Divine Mercy Cultures in the liturgy of the Roman Catholic and Polish Catholic Church and how God's mercy is worshiped in the liturgy of the Roman Catholic Church and the Polish Catholic Church.

The worship of Divine Mercy is one of the most evolving forms of religious worship not only in the Roman Catholic Church, but also in other Catholic churches. Undoubtedly, its development can be attributed to the fact that modern man is trying to recognize who God is for him. This attribute, which man especially wants is Mercy. In recent times, the theology of divine mercy has experienced a period of extraordinary prosperity. It contributed not only to the teaching of the last popes or the elevation of the nun of the Polish nun of Sister Faustina Kowalska.

Divine Mercy is a sign that is still waiting for your discovery. The place where the fullest man can experience divine mercy is the community of the Church in which the Risen Christ grants divine grace through the sacraments. It is in the liturgy of mercy that she reveals her face, beauty, goodness and the reality she expresses because she understands in her the true depth of mercy as the essence of the Trinity. The first and fundamental worship of the Church is the liturgical worship, and from it comes the beginning of all other forms of Christian piety.

The Divine Mercy has existed since the very beginning of the history of the world. The cult of Divine Mercy, evolving in our day, is a manifestation and a revival in the Church of consciousness that the experience of this divine qualification is an essential element of Christian life. Therefore, it is necessary to constantly reflect on this mystery of God in its various dimensions, also in the liturgical dimension. Divine mercy has a distinct liturgical dimension. The privileged place of his experience is the sacraments, especially the Most Holy - the Eucharist. By accepting the Body and Blood of the Lord, the believer commits himself to love and compassion towards another person, thus imitating the merciful God. It is a special kind of anamnesis, the cult of Divine Mercy, a continual updating of the great works of God that God has done for man, and what man ought to imitate.

This dissertation is an attempt to synthesize the Divine Mercy worship in Poland based on the example of the Polish Catholic Church and the Roman Catholic Church, based on the

analysis of the texts of the liturgical books and the "Diary" of St. Sister Faustina Kowalska. The message of God, rich in mercy, is addressed to every human being, regardless of his or her confessional identity. The author of the dissertation is about showing that both the Roman Catholic Church and the Polish Catholic Church performing liturgical rites in their prayers refer to the Divine Mercy and practice the Divine Mercy worship, which finds its fulfillment outside the liturgy, especially in the forms proposed by St. s Faustina Kowalska.

The liturgical books used in the liturgy of the Roman Catholic Church and the Polish Catholic Church, such as the Roman Missal, the Liturgy of the Holy Roman Catholic Church, the Ritual, the Liturgy of the Hours, and the Rites of the Sacraments and Sacraments are the main sources of the solution. The liturgical texts, especially the Masses, were subject to scrutiny.

The hearing was divided into three chapters. The first chapter presents the biblical and theological basics of Divine Mercy, its historical development in Poland and the idea of Divine Mercy present in the Polish Catholic Church, which is a member of the Utrecht Church of Old Catholic Churches. The second, fundamental, chapter is the exposition of the Divine Mercy worship in the liturgical texts contained in the liturgical books of the two Churches. In each of the three paragraphs, an analysis of the liturgical texts in which the formulas referring to Divine Mercy are made. The third chapter deals with the issue of non-liturgical forms of worship of Divine Mercy based on the "Diary" of St. Sister Faustina, and then their reception in the pastoral life of both communities, especially in practical terms.

Robert Paweł